

Quand Georges Duroy se retrouva dans la rue, il hésita sur ce qu'il ferait. Il avait envie de courir, de rêver, d'aller devant lui en songeant à l'avenir et en respirant l'air doux de la nuit; mais la pensée de la série d'articles demandés par le père Walter le poursuivait, et il se décida à rentrer tout de suite pour se mettre au travail.

Il revint à grands pas, gagna le boulevard extérieur, et le suivit jusqu'à la rue Boursault qu'il habitait. Sa maison, haute de six étages, était peuplée par vingt petits ménages ouvriers et bourgeois, et il éprouva, en montant l'escalier, dont il éclairait avec des allumettes-bougies les marches sales où traînaient des bouts de papiers, des bouts de cigarettes, des épluchures de cuisine, une écœurante sensation de dégoût et une hâte de sortir de là, de loger comme les hommes riches, en des demeures propres, avec des tapis. Une odeur lourde de nourriture, de fosse d'aisances et d'humanité, une odeur stagnante de crasse et de vieille muraille, qu'aucun courant d'air n'eût pu chasser de ce logis, l'emplissait du haut en bas.

La chambre du jeune homme, au cinquième étage, donnait, comme sur un abîme profond, sur l'immense tranchée du chemin de fer de l'Ouest, juste au-dessus

de la sortie du tunnel, près de la gare des Batignolles. Duroy ouvrit sa fenêtre et s'accouda sur l'appui de fer rouillé.

Au-dessous de lui, dans le fond du trou sombre, trois signaux rouges immobiles avaient l'air de gros yeux de bête; et plus loin on en voyait d'autres, et encore d'autres, encore plus loin. A tout instant des coups de sifflet prolongés ou courts passaient dans la nuit, les uns proches, les autres à peine perceptibles, venus de là-bas, du côté d'Asnières. Ils avaient des modulations comme des appels de voix. Un d'eux se rapprochait, poussant toujours son cri plaintif qui grandissait de seconde en seconde, et bientôt une grosse lumière jaune apparut, courant avec un grand bruit; et Duroy regarda le long chapelet des wagons s'engouffrer sous le tunnel.

Maupassant, Bel-Ami, Folio, 1973, (1885)

ΟΤΑΝ ο Ζορζ Ντιρουά ξαναβρέθηκε στο δρόμο, έμεινε για λίγο δισταχτικός. Ήθελε να τρέξει, να ονειρευτεί, να περπατήσει ίσια μπροστά του κάνοντας σκέψεις για το μέλλον, αναπνέοντας τον απαλό αέρα της νύχτας. Αλλά η σκέψη των άρθρων που του είχε ζητήσει ο κύριος Βαλτέρ του τριβέλιζε συνέχεια το μυαλό, κι έτσι αποφάσισε να γυρίσει αμέσως σπίτι και να ριχτεί με τα μούτρα στη δουλειά.

Με μεγάλα βήματα, πήρε πάλι το δρόμο και βγήκε στο βουλεβάρτο όπου κατοικούσε. Το σπίτι του ήταν εξαόροφο, κι έμειναν εκεί είκοσι οικογένειες, όλοι εργάτες και μικροαστοί. Ανέβηκε τις σκάλες φωτίζοντας με τα σπέρτα του τα βρόμικα σκαλιά, και βλέποντας τις πατημένες γόπες, τα σκισμένα χαρτιά που σέρνονταν εδώ κι εκεί, τα σκουπίδια που είχαν πετάξει από τις κουζίνες, ένωσε τέτοια αηδία που του 'ρθε να κάνει εμετό, και μια λαχτάρα να φύγει μια ώρα αρχύτερα από κει μέσα, να πάει σε ένα σπίτι όπου μένουν μονάχα πλούσιοι, ένα σπίτι καθαρό, με χαλιά. Από παντού έβγαινε μια βαριά μυρωδιά από φαγητά, αποχωρητήρια κι ανθρώπινα σώματα, μια μόνιμη μυρωδιά από λίγδα και πολυκαιρισμένους τοίχους, που κανένα ρεύμα δε θα μπορούσε να την κάνει να φύγει.

Το δωμάτιο του νέου, στον πέμπτο όροφο, έβλεπε στην πελώρια τάφρο, στο σκάμμα του σιδηροδρόμου της Δύσης, εκεί όπου ακριβώς τελείωνε το τούνελ, κοντά στο σταθμό του Μπατινιόλ, και ήταν σαν να βρισκόταν πάνω από ένα βάραθρο. Ο Ντιρουά άνοιξε το παράθυρο και ακούμπησε με τους αγκώνες στο σκουριασμένο σίδηρο.

Κάτωθι του, στο βάθος της σκοτεινής τρύπας, τρία φωτεινά σήματα, κόκκινα και ακίνητα, έμοιαζαν σαν πελώρια μάτια ζώνυ παρακάτω έβλεπες κι άλλα, κι ακόμα παραπέρα κι άλλα, κι άλλα. Κάθε στιγμή, ακούγονταν μέσα στην ησυχία της νύχτας, παρατέταμένα σφυρίγματα, άλλα κοντινά κι άλλα, που μόλις διακρίνονταν, από μακριά, από την πλευρά του Ανιέρ. Είχαν ένα λαγαρό ήχο που θύμιζε την ανθρώπινη φωνή. Τώρα ένας απ' αυτούς τους θορύβους κοντοζύγωνε, η παραπονιαρική φωνή του γινόταν όλο και πιο δυνατή, και σε λίγο φάνηκε ένα μεγάλο κίτρινο φως να τρέχει κάνοντας ένα φοβερό κρότο. Ο Ντιρουά είδε τη μακριά σειρά των βαγονιών να εξαφανίζεται μέσα στο τούνελ.

Γκου νε Μωραβάν, Μην-Αμέ, Ζαχαρόπουλος, 1995

ΟΤΑΝ ο Ζορζ Ντιρουά ξαναβρέθηκε στο δρόμο, δίστασε. Δεν ήξερε τι να κάνει. Του ερχόταν η διάθεση να τρέξει, να ονειρευτεί, να δει νοερά το μέλλον ανασαίνοντας το γλυκό αεράκι της νύχτας. Μα τον βασάνιζε η σκέψη των άρθρων που του ζήτησε ο μαστρο-Βάλτερ, και αποφάσισε να γυρίσει αμέσως και να ριχτεί στη δουλειά.

Προχώρησε με μεγάλα βήματα, πήρε την περιφερειακή λεωφόρο και την ακολούθησε ως την οδό Μπουρσό όπου έμενε. Στο σπίτι του, έξι πατώματα ύψος, κατοικούσαν είκοσι οικογένειες, εργάτες και μικρομεσαίοι, κι ένωσε, ανεβαίνοντας τα βρόμικα σκαλιά και φωτίζοντάς τα με σπύρτα, έτσι γεμάτα που ήταν από παλιόχαρτα, αποσιγάρα και φλούδια, μια βαθιά αηδία και μια λαχτάρα να φύγει το συντομότερο από κει, να μείνει όπως οι πλούσιοι, σε σπίτι καθαρό, στρωμένο με χαλιά. Μια βαριά αποφορά από κουζινίλα, αποχωρητήρια και ανθρωπίλα, μια μόνιμη μυρωδιά από λίγδα και μουχλιασμένους γέρικους τοίχους, που κανένα ρεύμα αέρα δε θα μπορούσε να διώξει από κει μέσα, πλημμύριζε το κτίριο από πάνω ως κάτω.

Η καμαρούλα του νέου, στο πέμπτο πάτωμα, έβλεπε, σαν να έχασκε το χάος από κάτω, στην πελώρια τάφρο του δυτικού σιδηροδρόμου, πάνω ακριβώς από την μπούκα της σήραγγας, κοντά στο σταθμό Μπατινιόλ. Ο Ντιρουά άνοιξε το παράθυρό του και ακούμπησε τους αγκώνες του στο περβάζι από σκουριασμένο σίδερο.

Κάτω από τα πόδια του, στον πάτο της μαύρης τρύπας, τρία ακίνητα κόκκινα σινιάλα έμοιαζαν με μεγάλα μάτια κάποιου

εξωτικού ζώου. Πιο μακριά έβλεπε κι άλλα τέτοια, ακόμα κι άλλα πιο μακριά. Σε κάθε στιγμή, τη νύχτα την τρυπούσαν σφουρίγματα, κοφτά ή παρατεταμένα, άλλα κοντινά κι άλλα που μόλις ακούγονταν να 'ρχονται από κει κάτω, από τη μεριά του Ανιέρ, κυματίζοντας σαν ανθρώπινες φωνές. Ένα από αυτά πλησίαζε, ξεφωνίζοντας πάντα παραπονιαρικά μ' έναν ήχο που μεγάλωνε κι όλο μεγάλωνε, και σε λίγο παρουσιάστηκε ένα μεγάλο κίτρινο φως, τρέχοντας με μεγάλο θόρυβο. Κι ο Ντιρουά παρακολούθησε το μακρύ κομπολόι των βαγονιών να χώνεται μέσα στη σήραγγα.

Γκυ ντε Μωησάν, Ο Φιλοφάκος, Καζέλις, 2000